

MỘT SỐ GIẢI PHÁP NHẪM ĐẨY MẠNH SOẠN THẢO VÀ ÁP DỤNG QUY CHUẨN KỸ THUẬT ĐỊA PHƯƠNG

SOLUTIONS TO PROMOTE THE DEVELOPMENT AND IMPLEMENTATION OF LOCAL TECHNICAL REGULATIONS

ĐẶNG VIỆT DŨNG^{a,*}

^aTổng hội Xây dựng Việt Nam

*Tác giả đại diện: Email: dangvietdungdng@gmail.com

Ngày nhận 30/11/2023, Ngày sửa 26/12/2023, Chấp nhận 29/12/2023

<https://doi.org/10.59382/j-ibst.2023.vi.vol4-8>

Tóm tắt: Quy chuẩn địa phương thuộc hệ thống quy chuẩn kỹ thuật của Việt Nam. Tuy nhiên Quy chuẩn địa phương chưa thực sự được quan tâm đúng mức trong các hoạt động xây dựng. Nhận diện những bất cập và đề xuất các giải pháp để thúc đẩy việc xây dựng và áp dụng quy chuẩn địa phương, phù hợp với điều kiện kinh tế - xã hội và yếu tố vùng miền là rất cần thiết trong bối cảnh hiện nay.

Từ khóa: quy chuẩn địa phương.

Abstract: Local regulations belong to Vietnam's technical regulation system. However, Local Regulations have not been developed and implemented in construction activities. Identifications of the shortcomings and recommendations of solutions is necessary to promote the development and implementation of local Regulations to be relevant to the provincial socio-economic conditions and the regional factors regarding to in the present situationscontext.

Keywords: Local Regulations

1. Đặt vấn đề

Sau hơn 15 năm thực hiện Luật Tiêu chuẩn và Quy chuẩn kỹ thuật cho thấy việc xây dựng và ban hành quy chuẩn kỹ thuật địa phương (QCĐP) đã được các tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương quan tâm chỉ đạo biên soạn và công bố. Đến nay theo thống kê [1] các địa phương trên cả nước đã ban hành 28 QCĐP cho các sản phẩm nông nghiệp, lâm nghiệp, chất lượng nước, khí thải và đang có kế hoạch triển khai xây dựng gần 50 QCĐP.

Tuy nhiên trong lĩnh vực xây dựng, hiện mới chỉ có Hà Nội ban hành Quy chuẩn địa phương về quy hoạch, kiến trúc tại khu vực các quận Ba Đình, Hoàn Kiếm, Đống Đa, Hai Bà Trưng, TP. Hà Nội (Quyết định 975/QĐ-UBND ngày 23 tháng 3 năm 2022). Ngoài ra chỉ có một số rất ít các địa phương đã ban hành được quy chuẩn kỹ thuật địa phương hoặc quy định tương tự như quy chuẩn kỹ thuật địa

phương như thành phố Đà Nẵng ban hành quyết định số 47/2012/QĐ-UBND ngày 12 tháng 10 năm 2012 về việc “Quy định quản lý kiến trúc công trình trên địa bàn Thành phố Đà Nẵng”, tỉnh Hà Tĩnh ban hành Quyết định số 18/2012/QĐ-UBND ngày 08/5/2012 của UBND tỉnh về việc “Quy định một số nội dung về quản lý quy hoạch xây dựng trên địa bàn tỉnh”; tỉnh Yên Bái ban hành Quyết định số 08/2013/QĐ-UBND ngày 08/5/2013 về việc “Quy định phân cấp về lập, thẩm định, phê duyệt, quản lý quy hoạch xây dựng, quy hoạch đô thị”...

Thực hiện Quyết định số 198/QĐ-TTg ngày 09/02/2018 của Thủ tướng Chính phủ về việc phê duyệt “Đề án Hoàn thiện hệ thống tiêu chuẩn, quy chuẩn kỹ thuật xây dựng” trong đó yêu cầu đến năm 2021 các địa phương phải hoàn thành biên soạn các QCĐP phù hợp điều kiện đặc thù về địa hình, địa chất, khí hậu của các địa phương. Đến nay mới chỉ có thêm một số địa phương như thành phố Hà Nội, tỉnh Quảng Ninh, tỉnh Ninh Bình, tỉnh Hưng Yên có ban hành thêm một số quy chuẩn địa phương.

Nguyên nhân của việc chậm trễ xây dựng và ban hành quy chuẩn địa phương đã được nhóm nghiên cứu nhiệm vụ khoa học mã số RD 03-22 “Nghiên cứu đánh giá việc áp dụng Quy chuẩn Việt Nam (QCVN) trong Quy hoạch, công trình dân dụng, công trình công nghiệp và đề xuất sửa đổi, bổ sung, kiến nghị xây dựng Quy chuẩn địa phương”, đã chỉ ra, đó là:

- Chưa có nhận thức thống nhất về tầm quan trọng và tác dụng tích cực của việc xây dựng và ban hành quy chuẩn địa phương. Qua khảo sát lấy ý kiến của các địa phương về việc ban hành quy chuẩn kỹ thuật địa phương còn nhiều ý kiến trái chiều. Nhiều địa phương cho rằng cần thiết ban hành quy chuẩn địa phương, nhưng cũng có nhiều địa phương không thực sự quan tâm với việc xây dựng và ban hành các quy chuẩn địa phương mình [2];

- Chưa xác định được lĩnh vực cần ban hành QCDP, sợ trùng lặp nội dung với quy chuẩn kỹ thuật quốc gia. Thực tế khảo sát cho thấy quy chuẩn kỹ thuật quốc gia chưa tính đến tính đặc thù của địa phương như điều kiện tự nhiên, chỉ tiêu sử dụng đất tối thiểu đối với nhóm công trình hạ tầng kỹ thuật, hạ tầng xã hội, công trình công cộng phục vụ nhân dân ở vùng núi, cao nguyên... Vì vậy khi biên soạn QCDP cần phải có cách tiếp cận phù hợp;

- Hướng dẫn quy định về việc xây dựng, thẩm định và ban hành QCDP khó thực hiện do chưa gắn với nội dung, đặc điểm, mức độ ảnh hưởng của quy chuẩn địa phương, do thủ tục khá phức tạp, thiếu phân cấp phân quyền cho địa phương;

- Thiếu cơ quan chuyên môn có kinh nghiệm thực hiện tham mưu ban hành QCDP, thiếu nhân lực có trình độ chuyên môn trong lĩnh vực biên soạn, thẩm định để ban hành quy chuẩn. Việc đào tạo chuyên môn không được làm thường xuyên;

- Chưa có quy định về chế độ kiểm tra và giám sát việc xây dựng, ban hành và áp dụng quy chuẩn địa phương.

Việc xây dựng các quy chuẩn kỹ thuật địa phương là cần thiết nhằm phục vụ hiệu quả cho quá trình phát triển kinh tế xã hội của địa phương, giảm thiểu các rủi ro khi tiến hành đầu tư các công trình xây dựng, đặc biệt trong bối cảnh nhu cầu đầu tư xây dựng các công trình xây dựng dân dụng, công trình công nghiệp và nhất là tốc độ đô thị hóa tăng nhanh. Vì vậy việc nghiên cứu đề xuất một số giải pháp nhằm đẩy mạnh công tác soạn thảo và ban hành quy chuẩn kỹ thuật địa phương là hết sức cần thiết và cấp bách trong tình hình hiện nay.

2. Một số giải pháp nhằm đẩy mạnh công tác xây dựng và ban hành quy chuẩn kỹ thuật địa phương

2.1 Nâng cao nhận thức về vai trò và tầm quan trọng của việc ban hành quy chuẩn kỹ thuật địa phương đối với yêu cầu phát triển kinh tế xã hội

- Cùng với quy chuẩn kỹ thuật quốc gia, quy chuẩn kỹ thuật địa phương trong lĩnh vực xây dựng có vai trò là công cụ quản lý nhà nước trong xây dựng cơ bản tại địa phương và là chuẩn mực kỹ thuật để xem xét, thẩm định và phê duyệt cũng như nghiệm thu và khai thác sử dụng công trình xây dựng trên địa bàn; là cơ sở khoa học để đảm bảo cho các công trình xây dựng được hình thành, khai thác, sử dụng một cách an toàn, bền vững, đáp ứng yêu cầu tiện nghi, sức khỏe, vệ sinh môi

trường nhằm phục vụ lợi ích của cộng đồng và xã hội;

- Đóng vai trò khống chế và điều tiết đối với các đối tượng xây dựng. Quy chuẩn quy định những nội dung có tính nguyên tắc, bao quát chung;

- Đánh giá sự phù hợp giúp nhà sản xuất, người cung cấp, người tiêu dùng xác định được mức độ phù hợp của sản phẩm, hàng hóa so với các mức quy định trong quy chuẩn kỹ thuật tương ứng nhằm thỏa mãn yêu cầu của khách hàng; là một trong các công cụ của hoạt động quản lý chất lượng sản phẩm, hàng hóa của cơ quan quản lý nhà nước địa phương để đảm bảo quy định về an toàn, sức khỏe, môi trường; đem lại lợi ích cho nhà sản xuất, người cung cấp dịch vụ, người sử dụng hoặc tiêu dùng sản phẩm, dịch vụ.

Để nâng cao nhận thức về vai trò của quy chuẩn kỹ thuật địa phương trong yêu cầu phát triển kinh tế xã hội cũng như tầm quan trọng trong việc xây dựng ban hành quy chuẩn địa phương, cần phải:

a. Đẩy mạnh công tác tuyên truyền trong xã hội, đặc biệt đối với các cơ quan quản lý nhà nước địa phương, các chủ thể tham gia quá trình đầu tư xây dựng về lợi ích, vai trò và sự cần thiết của quy chuẩn kỹ thuật địa phương.

b. Tăng cường hướng dẫn, đào tạo việc áp dụng quy chuẩn kỹ thuật tạo ra thói quen và nhu cầu sử dụng quy chuẩn kỹ thuật trong hoạt động chuyên môn từ khâu khảo sát, thiết kế, thẩm định phê duyệt dự án đầu tư đến khâu nghiệm thu đưa công trình vào khai thác, công tác bảo trì, bảo hành công trình. Quy chuẩn phải được áp dụng cho tất cả các đối tượng từ các đơn vị, tổ chức tư vấn, thi công, xây dựng, người tiêu dùng, các cơ quan quản lý và được áp dụng cho tất cả các công trình bao gồm các nguồn vốn khác nhau.

c. Tiến hành đánh giá kết quả ban hành và áp dụng quy chuẩn kỹ thuật địa phương của một số địa phương đã thực hiện để xác định những hiệu quả và lợi ích từ việc tổ chức biên soạn và áp dụng quy chuẩn địa phương đối với hoạt động xây dựng từ đó khẳng định ý nghĩa và tầm quan trọng của quy chuẩn kỹ thuật địa phương trong quá trình phát triển kinh tế xã hội.

2.2 Đổi mới phương pháp biên soạn và ban hành quy chuẩn kỹ thuật địa phương

2.2.1 Xác định lĩnh vực cần ban hành quy chuẩn địa phương

Hệ thống quy chuẩn kỹ thuật bao gồm cả quy chuẩn kỹ thuật quốc gia và quy chuẩn kỹ thuật địa phương là công cụ quản lý nhà nước về hoạt động xây dựng trong phạm vi lãnh thổ Việt Nam và từng địa phương. Cùng với quá trình phân cấp quản lý các nhiệm vụ quản lý nhà nước giữa trung ương và địa phương rất cần nghiên cứu phân định các nội dung quy định thuộc quy chuẩn quốc gia và các nội dung quy định của quy chuẩn địa phương, như vậy vừa đảm bảo phủ kín toàn bộ lĩnh vực quản lý của ngành xây dựng vừa giảm mức độ đồ sộ của quy chuẩn kỹ thuật quốc gia, đồng thời cũng tạo ra các quy chuẩn phù hợp với điều kiện thực tế tại địa phương, đặc biệt là quy chuẩn địa phương lĩnh vực quy hoạch xây dựng; nhà ở và công trình công cộng; công trình hạ tầng kỹ thuật.

2.2.2 Giảm thiểu các thủ tục hành chính trong phê duyệt kế hoạch xây dựng quy chuẩn hàng năm

Điều 4, điều 6 Thông tư số: 26/2019/TT-BKHCN ngày 25/12/2019 của Bộ Khoa học và Công nghệ quy định: trước khi phê duyệt kế hoạch xây dựng QCĐP, các địa phương đều phải xin ý kiến Bộ Khoa học và Công nghệ và ý kiến của Bộ quản lý chuyên ngành, nhằm đảm bảo sự đồng bộ thống nhất trong hệ thống quy chuẩn kỹ thuật quốc gia, mặc dầu trong quá trình xem xét dự án QCĐP đều có sự tham gia đại diện của các bộ ngành liên quan, kể cả Bộ Khoa học và Công nghệ. Vì vậy, cần xem xét điều chỉnh lại quy định này bằng việc ban hành quy định về nội dung, loại quy chuẩn kỹ thuật mà địa phương được ban hành.

2.2.3 Xây dựng tiêu chí soạn thảo và ban hành quy chuẩn kỹ thuật địa phương với các yêu cầu

- Phù hợp với đặc điểm điều kiện tự nhiên, thời tiết khí hậu của địa phương;

- Phù hợp với năng lực của đội ngũ xây dựng quy chuẩn địa phương;

- Đảm bảo an toàn cộng đồng, khuyến khích sử dụng vật liệu tiết kiệm năng lượng, thân thiện môi trường, đồng thời đảm bảo chi phí xây dựng hợp lý;

- Phù hợp với trình độ phát triển kinh tế, xã hội và văn hóa địa phương.

2.2.4 Đổi mới quy định về trình tự, thủ tục xây dựng, ban hành quy chuẩn địa phương, trong đó có điều chỉnh một số nội dung quy định tại Điều 8 của Thông tư số: 26/2019/TT-BKHCN ngày 25/12/2019 của Bộ Khoa học và Công nghệ, theo hướng:

- * Thành lập ban soạn thảo quy chuẩn địa phương

- Hình thành ban biên soạn quy chuẩn địa phương do Chủ tịch UBND tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương quyết định trên cơ sở đề xuất của cơ quan quản lý chuyên ngành thuộc tỉnh, thành phố;

- Ban biên soạn quy chuẩn kỹ thuật địa phương là một tổ chức độc lập bao gồm các thành viên đến từ các Viện nghiên cứu, Hội nghề nghiệp, đại diện cơ quan nhà nước (chính quyền), các chuyên gia trình độ cao từ các trường Đại học có nhiều kinh nghiệm, các đại diện của các doanh nghiệp có liên quan đến nội dung quy chuẩn xây dựng và các cá nhân quan tâm;

- Ban biên soạn quy chuẩn chịu trách nhiệm đề xuất ý tưởng, tiếp nhận ý tưởng, soạn thảo dự thảo quy chuẩn, tổ chức lấy ý kiến cộng đồng và hoàn chỉnh báo cáo cơ quan quản lý thẩm định, trình phê duyệt.

- * Thành lập ban kỹ thuật tư vấn quy chuẩn kỹ thuật địa phương

- Thành lập Ban kỹ thuật tư vấn quy chuẩn địa phương cấp tỉnh để giúp Chủ tịch UBND trong các quyết định quan trọng liên quan đến dự thảo các quy chuẩn xây dựng mới hoặc chỉnh sửa, bổ sung các nội dung trong các quy chuẩn hiện hành;

- Ban kỹ thuật tư vấn quy chuẩn địa phương có chức năng, nhiệm vụ được quy định trong Luật Xây dựng và Luật tiêu chuẩn và quy chuẩn kỹ thuật.

- * Biên soạn dự thảo nội dung quy chuẩn

- Bất cứ ai cũng có thể đề xuất nội dung mới hoặc nội dung chỉnh sửa quy chuẩn xây dựng thông qua Ban biên soạn quy chuẩn địa phương;

- Ban biên soạn quy chuẩn địa phương chịu trách nhiệm hoặc giao cho một tổ chức có năng lực chuyên môn biên soạn dự thảo quy chuẩn theo quy định.

- * Lấy ý kiến và hoàn chỉnh dự thảo quy chuẩn kỹ thuật

- Cơ quan quản lý địa phương tổ chức lấy ý kiến trước khi thẩm định;

- Thành phần được lấy ý kiến là các đối tượng trực tiếp chịu tác động của quy chuẩn như các tổ chức tư vấn, các chủ đầu tư, các tổ chức xây dựng, quản lý vận hành. Các ý kiến góp ý từ tổ chức, cá nhân trong quá trình áp dụng quy chuẩn phải được cơ quan quản lý tổng hợp và làm cơ sở rà soát, thay đổi, bổ sung nội dung quy chuẩn. Có tổ chức

giám sát theo dõi việc lấy ý kiến đảm bảo kết quả lấy ý kiến là trung thực, khách quan, đủ và đúng đối tượng;

- Ban soạn thảo quy chuẩn kỹ thuật địa phương chịu trách nhiệm tiếp thu chỉnh sửa dự thảo quy chuẩn kỹ thuật địa phương sau khi lấy ý kiến cộng đồng.

* Thẩm định, thẩm tra dự thảo quy chuẩn kỹ thuật địa phương

- Ban kỹ thuật tư vấn có trách nhiệm thẩm định quy chuẩn kỹ thuật địa phương để trình các cấp có thẩm quyền ban hành. Công việc thẩm định ở đây là bước đưa dự thảo quy định kỹ thuật được đề nghị từ các tổ chức, cá nhân để "đồng thuận" giữa các bên liên quan thành dự thảo quy định kỹ thuật hoàn chỉnh;

- Các nội dung thẩm định bao gồm: sự phù hợp của dự thảo QCVN với quy định của pháp luật và cam kết quốc tế, sự đồng bộ thống nhất với hệ thống QCVN, không chồng chéo với quy định kỹ thuật, yêu cầu quản lý được nêu trong QCVN tương ứng, đảm bảo đúng trình tự, thủ tục xây dựng QCVN;

- Nội dung thẩm tra gồm tính, đầy đủ và hợp lệ của hồ sơ dự thảo QCVN.

* Đưa nội dung lấy ý kiến của các Bộ chuyên ngành vào bước lấy ý kiến dự thảo quy chuẩn. Địa phương chịu trách nhiệm về tính đầy đủ và hợp lệ của hồ sơ QCVN.

2.3 Nâng cao năng lực chuyên môn cho đội ngũ tham gia hoạt động trong lĩnh vực quy chuẩn

- Xây dựng các khóa đào tạo thường xuyên cho đội ngũ làm công tác biên soạn và lực lượng trực tiếp áp dụng quy chuẩn kỹ thuật địa phương;

- Ban hành các chính sách đãi ngộ thu hút lực lượng chuyên gia có trình độ trong hoạt động quy chuẩn.

3. Kết luận

Việc xây dựng và ban hành quy chuẩn địa phương là hết sức cần thiết nhằm cụ thể các điều kiện của địa phương vào các quy định kỹ thuật, quy định quản lý, đảm bảo sự bao phủ toàn diện phạm vi quản lý nhà nước nhưng vẫn phù hợp với trình độ phát triển kinh tế xã hội, điều kiện văn hóa vùng miền.

Ngoài ra có thể làm giảm số lượng và mức độ đồ sộ của các quy chuẩn kỹ thuật quốc gia, giảm

bớt các thủ tục hành chính, nâng cao năng lực cho đội ngũ chuyên môn ở địa phương, đồng thời cũng góp phần tăng cường ý thức chấp hành áp dụng quy chuẩn kỹ thuật của các chủ thể tham gia hoạt động xây dựng. Việc thực hiện các giải pháp đề xuất sẽ góp phần khắc phục những tồn tại trong xây dựng quy chuẩn kỹ thuật địa phương thời gian qua, đẩy mạnh công tác biên soạn và áp dụng quy chuẩn kỹ thuật địa phương trong thời gian tới./.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Báo cáo Tổng kết thi hành Luật tiêu chuẩn và quy chuẩn của Bộ KHCN năm 2022.
- [2] Báo cáo kết quả khảo sát 18 địa phương về sự cần thiết phải ban hành quy chuẩn kỹ thuật địa phương – Phụ lục I – Thuyết minh tổng hợp đề tài khoa học mã số: RD 03-22.
- [3] <https://www.legislation.gov.uk/ukxi/2010/2214/schedule/1>
- [4] Hệ thống chính sách về tiêu chuẩn, quy chuẩn của các nước trên thế giới, Tổng Cục tiêu chuẩn - Đo lường- Chất lượng, 2022.
- [5] Quyết định 666/QĐ-BXD năm 2020 phê duyệt Danh mục và Kế hoạch xây dựng, hoàn thiện Bộ quy chuẩn kỹ thuật quốc gia về xây dựng.
- [6] Báo cáo kết quả thực hiện nhiệm vụ khoa học mã số RD 03-22 về “Nghiên cứu đánh giá việc áp dụng Quy chuẩn Việt Nam (QCVN) trong Quy hoạch, công trình dân dụng, công trình công nghiệp và đề xuất sửa đổi, bổ sung, kiến nghị xây dựng Quy chuẩn địa phương, 12/2023.
- [7] Thông tư số 26/2019/TT-BKHCN của Bộ Khoa học và Công nghệ: Quy định chi tiết xây dựng, thẩm định và ban hành quy chuẩn kỹ thuật.
- [8] Nghiên cứu xây dựng “Quy hoạch hệ thống các quy chuẩn, tiêu chuẩn kỹ thuật lĩnh vực kiến trúc, quy hoạch và các vấn đề về tiêu chuẩn hóa ngành xây dựng đến năm 2030, Chủ nhiệm Th.s.Trần Thị Thanh Ý, 2012.
- [9] Các bài viết tại Hội thảo Đánh giá việc áp dụng Quy chuẩn Việt Nam trong quy hoạch, công trình dân dụng, công trình công nghiệp và đề xuất sửa đổi bổ sung, kiến nghị xây dựng quy chuẩn địa phương, tháng 6/2023.
- [10] Luật Tiêu chuẩn và Quy chuẩn kỹ thuật số 68:2006/QH11.
- [11] Báo cáo kết quả khảo sát việc áp dụng quy chuẩn kỹ thuật quốc gia tại các địa phương, TS.KTS. Lê Thị Bích Thuận - Viện Nghiên cứu Đô thị & Phát triển hạ tầng.